

El període de desunió

Aparició i multiplicació dels regnes

Dolors Folch i Fornesa

P03/17003/01839

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Els Tres Regnes i la dinastia Jin	7
2. La Xina del segle IV: Els Setze Regnes dels Cinc Bàrbars i els Jin Orientals	11
3. El món xinès al segle V: els Wei del Nord i les dinasties del sud	18
4. Els elements bàsics del budisme	22
5. La penetració del budisme a la Xina	26
6. La implantació del budisme a la Xina	29
7. La Corea dels Tres Regnes i el Japó Kofun	32
Resum	36
Bibliografia	39

Introducció

Després de la caiguda de l'imperi Han, la Xina entra en un llarg període de desunió en què l'aparició de nous estats i les guerres són l'element dominant. Amb el desmembrament Han, el territori xinès s'articula a partir de dos eixos clarament delimitats: un al nord, ocupat per regnes d'origen bàrbar, i un altre al sud, on es refugia la tradició política i en part intel·lectual xinesa.

Malgrat aquesta nova configuració del territori, l'evolució cultural i intel·lectual de la Xina travessa per un moment molt destacat. Als regnes del nord, que en algunes etapes acabaran conquerits per un de sol, per després tornar a caure en la confusió i la desunió, comença a tenir un ressò important una nova religió arribada des d'occident, a través dels oasis i els deserts de l'Àsia central, el budisme. Aquests regnes d'origen bàrbar però fortament sinitzats veuran en el budisme una font de legitimació, fet que explica la forta empremta que hi va tenir.

Al sud, la nova religió tindrà una rebuda més pausada, malgrat que també s'introduirà amb força en un món caracteritzat també per la multiplicitat de regnes i dinasties, malgrat que menys fragmentat que el nord, ja que mantindrà una unitat cultural i civilitzadora que en els regnes bàrbars del nord quedarà molt més esvaïda.

Aquests canvis sens dubte tindran repercussions importants en els móns coreà i japonès. La presència xinesa a la península coreana es veurà debilitada, coincidint amb l'emergència de tres grans regnes que es repartiran tota la superfície de la península. Al Japó, la influència serà menor (malgrat arribar a mantenir ambaixades directes amb alguns dels regnes contemporanis xinesos), i quedarà més implicat en les disputes coreanes.

Objectius

1. Entendre les característiques bàsiques del Període de Desunió.
2. Comprendre el paper que els “bàrbars” han jugat en la història de la Xina.
3. Estudiar les característiques bàsiques dels diferents regnes que van aparèixer a la Xina després de la fragmentació de l'imperi Han.
4. Assimilar els elements bàsics del budisme i analitzar les vies per les quals el budisme va penetrar a la Xina.
5. Estudiar de quina manera es va implantar el budisme en el territori xinès.
6. Entendre les característiques bàsiques de l'època dels Tres Regnes a Corea.
7. Analitzar la influència del model xinès sobre la Corea dels Tres Regnes i el Japó del període Yayoi.

1. Els Tres Regnes i la dinastia Jin

La caiguda dels Han va posar en evidència les grans línies de fractura del món xinès. Tres de les grans regions econòmiques clau van generar estats propis: per una banda, a la **zona de loess i la plana al·luvial del Huanghe** es va implantar la dinastia Wei (o Cao Wei); per una altra, a la **conca del Sichuan** es van implantar els Han (Shu Han), i finalment a la **conca del Yangzi** es va instal·lar la dinastia Wu.

La Xina dels Tres Regnes: el de Cao Wei al nord, amb la capital a Luoyang, el de Shu Han al Sichuan amb capital a Chengdu, i el de Wu al sud-est, amb capital a Jiankang (l'actual Nanjing).

Al nord, Cao Cao (155-220) va unificar tota la Xina del nord i fa fundar l'estat de Wei (魏, 220-265), amb la clara voluntat de conquerir tota la resta de la Xina. La batalla sobre el Yangzi on els futurs fundadors de les dinasties Shu Han i Wu el van aturar –la de l'Acantilat Roig el 208 –, passaria a formar part per sempre més de la literatura xinesa dins de la *Història dels Tres Regnes*. Aquesta primera partició del món xinès la dirigeixen els mateixos xinesos – tot i que entre les seves tropes es multipliquen els auxiliars bàrbars- i els beneficiaris en són els caps militars que havien suprimit les grans rebel·lions del final dels Han: Cao Cao serà el més famós.

Amb Cao Cao, que ni ve d'una família aristocràtica ni deu el poder a l'ajut dels notables, es perpetua la tendència legista que havien iniciat els Qin i que havia seguit sent molt important durant tot el període dels Han Anteriors: enriquir el país i enfortir l'exèrcit (富國強兵 *fuguo qiangping*), reduint tot el possible els poders de la noblesa local.

Vegeu el mapa de les zones econòmiques clau de l'apartat 3 del mòdul "L'articulació de l'Àsia oriental. El naixement del món xinès" d'aquesta assignatura.

Els Tres Regnes 三國

La batalla de l'Acantilat Roig - en el curs del riu Yangzi a la província de Hubei, on Cao Cao fou detingut per les tropes aliades de Sun Quan (185-252) i Liu Bei (161-223), els futurs fundadors de dos dels tres regnes-, va posar fi a la política d'expansió que fins aleshores havia dut a terme Cao Cao i va significar el preludi de la divisió dels territoris xinesos en tres regnes (*sanguo*). Aquests tres regnes són: el dels Wei de la família Cao, els dels Han del Sichuan (Shu Han, 221-263), fundat per Liu Bei, i el de Wu (222-280), fundat per Sun Quan.

Per recuperar una producció agrícola devastada per la ruïna de les infraestructures i el descens de la població, els Cao Wei **recuperen les colònies agrícoles** (*tuntian*) dels primers Han, estenent-les a tot el país: en elles s'hi instal·len, en règim de disciplina estricta, els camperols empobrits que deambulen per tot arreu, i a elles s'encomanen els treballs de drenatge i irrigació que permetran una recuperació econòmica del nord.

L'intent de recuperar la grandesa dels Han es manifesta també en la **recopilació del seu corpus legal** (en un impuls similar al que va dur a l'emperador bizantí Justinià a recopilar els codis de Roma) i en la **promulgació d'un nou codi legal** (*Xinlü* 新律) que tendia en tots els seus articles a reforçar i detallar el paper de l'estat. Cao Cao, que volia propiciar un estat centralitzat i independent de la gran noblesa local, va procurar també sistematitzar el món dels funcionaris: la mesura més destacada, ja que acabaria sent una prova de sinització per les futures dinasties bàrbares, és **l'ordenació dels funcionaris en nou graus** (*jiupin* 九品) i **l'establiment de sistemes de promoció objectius entre aquests**. Finalment, doncs, malgrat el desastre amb què van acabar els Han, l'estructura centralitzada del govern imperial es va debilitar, però no va desaparèixer i és encara ben visible a la Xina dels Cao Wei.

Per tal de conservar el poder i defensar el territori, Cao Cao organitza el seu exèrcit heterogeni (en el qual bàrbars de tota mena es barrejaven amb bandits i vagabunds xinesos) en famílies de soldats professionals que tenen l'obligació de casar-se entre elles i en les quals l'ofici és hereditari. D'aquesta fórmula, que reapareixerà una i altra vegada al llarg de l'edat mitjana xinesa, és important retenir que les obligacions no són individuals sinó familiars.

L'estat confucià exerceix sempre la pressió -i demana les responsabilitats- a partir del nucli de socialització bàsic, la família. Per altra banda, el control sobre les famílies dels soldats facilitava mantenir la disciplina de la tropa a les campanyes llunyanes. !

Per tal d'afeblir l'amenaça dels bàrbars del nord, que tenen lligams de parentiu amb molts dels homes de les tropes dels Wei, Cao Cao inicia un altre procés que es generalitzarà als llarg dels propers segles: amb l'autorització a un grup de xiongnu per instal·lar-se al sud de la corba del riu Huanghe s'inicia el gran moviment pel qual els bàrbars propers al món xinès es sedentaritzaran, es sinitzaran i acabaran creant regnes propis un segle més tard. Als xiongnu van seguir els wuhuan, que tenien fama de ser els millors cavallers de la Xina, els di i els qiang: no només venien a lluitar sinó que, en nombre cada cop més gran, se'ls acollia per repoblar les terres que quedaven ermes pel descens de població.

Cronologia	
25-220	Han Orientals
	Els Tres Regnes
220-265	- Wei
221-263	- Han Shu
222-280	- Wu
265-316	Jin Occidentals

Els Tres Regnes es van acabar a mans d'una família noble vinculada des de feia generacions a l'estament militar dels Wei: la família Sima, la mateixa que va realitzar les darreres conquestes per compte de l'afeblida dinastia Wei.

L'any 263 els Sima van annexionar el Shu Han del Sichuan, el 265 es van fer amb la corona dels Cao Wei, rebatejant la nova dinastia amb el nom de Jin (晉) i el 279 van fer baixar pel Yangzi un exèrcit de 200.000 homes que va conquerir l'estat de Wu, el darrer dels Tres Regnes.

Des de la seva capital de Luoyang, la nova dinastia Jin controlava un territori que s'estenia des de Corea a Dunhuang, a les portes del Taklamakan, i de la Gran Muralla a Jiaozhi, a la conca del riu Roig. Però no està tan clar que controlés bé el seu interior. Aquest imperi immens, que havia recuperat els límits dels Han, no n'havia recuperat ni de lluny la població: el darrer cens dels Han del 157 dC. donava 56.000.000, contra els 16.000.000 del cens dels Jin del 280.

Extensió dels Jin Occidentals en relació al territori de l'actual República Popular de la Xina

Un descens tan radical –hi ha una pèrdua del 70% de la població– apunta a la **violència de múltiples guerres** i a les **epidèmies mortals** que acompanyaven els moviments dels exèrcits, en especial els setges. El descens demogràfic indica també l'inici dels **grans moviments de població que marcaran els segles III a VI** de la història xinesa, resultat tant de les reubicacions forçoses de pobles sencers que els diferents estats organitzaran una i altra vegada –i que implicaven sempre el moviment de desenes i de tant en tant el de centenars de milers-, com dels grans moviments migratoris interns que desplaçaran a milions de fugitius en un sentit dominant de nord a sud. ⚠

En part, però, la massa de població que falta ha quedat simplement amagada: davant de la feblesa de l'estat, i davant del fet que l'emigració de molts provoca un augment sensible dels impostos pels qui es queden, els petits camperols arruïnats per la caiguda de les ciutats i dels mercats busquen la protecció dels grans terratinents i acaben en una situació similar a la dels serfs de l'Europa medieval, tributant als senyors i no al govern. Gran part dels homes i de les taxes de l'imperi escapaven al control de l'estat i no apareixien per tant en el cens.

Les històries oficials xineses...

...recullen trenta grans epidèmies entre la caiguda dels Han i la reunificació dels Sui: en alguns casos, com el 312, ens indiquen que en alguna regió de la terra de loess, al Shaanxi, ha sobreviscut un 2% dels que pagaven taxes.

Mancat de mitjans per organitzar el país, l'estat Jin va haver de recórrer cada cop més a tropes bàrbares per a defensar el territori i la dinastia.

La guerra estava canviant: cap a l'any 300 s'inventa l'estrep, causa o conseqüència de la introducció d'armadures per cavallers i cavalls. El que inicialment era una ajuda per fer menys farragós que un cavaller encorsetat per escales de ferro muntés un cavall acuirassat de la mateixa manera, va generar ràpidament una forma diferent de lluitar i una molt major flexibilitat del cavaller sobre la seva muntura. La cavalleria agafa ara una importància decisiva i això dóna un gran protagonisme a les tropes amb forta presència de bàrbars. La debilitat de l'estat, per altra banda, feia que una gran part d'aquestes tropes es reclutessin a nivell local: a finals de la dinastia Jin els prínceps tenien explícitament dret a llevar els seus propis exèrcits i s'havien convertit pràcticament en senyors de la guerra. ⚠

Per altra banda, la família regnant de la dinastia Jin, la dels Sima, pertanyia al món dels notables i representava sobretot els interessos dels grans terratinents: una de les primeres mesures serà **l'abolició de les colònies agrícoles**, ja que aquestes limitaven la capacitat d'extensió de les grans propietats.

En el conflicte entre el que afeblia l'estat i el que beneficiava la família Sima, la dinastia, que ja havia repartit terres entre centenars de familiars i partidaris, es va decantar per la segona opció.

La política d'afavorir els interessos dels grans propietaris, afegida a les fams provocades pel descuit de les infraestructures i a les epidèmies rampants, va crear una situació caòtica en la qual es superposaven les rebel·lions de camperols, les de les milícies dels bàrbars instal·lats en el territori i les dels grans prínceps: tot plegat va multiplicar bandits i refugiats i va culminar en la *Guerra dels Vuit Prínceps* (*Ba wang zhi luan* 八王之亂, 290-306) una cruenta guerra civil que va acabar amb la dinastia Jin.

Amb la caiguda de la dinastia Jin (que havia representat un breu període de mig segle de reunificació, 265-316), la Xina entra en ple període de Desunió (316-581), durant el qual el nord i sud de la Xina seguiran un camí ben diferent.

Per una banda, a la **Xina del sud del Yangzi** se succeiran diferents dinasties creades per famílies aristocràtiques (els Jin Orientals, els Song del Sud, els Qi del Sud, els Liang i els Chen). Per altra banda, **el nord** es fragmentarà en una munió de petits estats controlats per poblacions no xineses (en especial per xiongnu i tibetans), que són coneguts com els "Setze Regnes dels Cinc Bàrbars". Aquest període de tres segles en què els camins de la Xina del nord i la Xina del sud són clarament diferents rep el nom de "**Dinasties del Sud i del Nord**" (*Nanbei chao*, 南北朝). ⚠

2. La Xina del segle IV: Els Setze Regnes dels Cinc Bàrbars i els Jin Orientals

La desfeta dels Jin marca el final d'una època i el protagonisme en el nord dels regnes "bàrbars", formats essencialment per grups que ja estaven prèviament establerts en el territori i que tenen una component diferent –però sempre perceptible– de sinització. Les guerres contínues entre uns regnes que sovint no duren més d'una generació i que es succeeixen i entrecavalquen entre ells al llarg de 130 anys generaran uns moviments de població de magnituds insòlites.

El cop de gràcia a la dinastia Jin li va venir d'un cap militar, un xiongnu descendent directe de Maodun -el fundador de l'imperi xiongnu al segle III aC.-, i tan altament sinitzat que va reclamar per ell la legitimitat Han (adoptant el nom d'aquesta dinastia): la quantitat de matrimonis entre princeses xineses i caps xiongnu que s'havien concertat al llarg de mig mil·lenni feia la pretensió força plausible. Un exèrcit de bàrbars enquadrats pels xiongnu va saquejar Luoyang i la va cremar fins als seus fonaments: una ciutat que havia tingut 600.000 habitants i que era una de les més grans de tot el món antic va ser destruïda de soca-rel.

Per la seva banda, els xiongnu, que havien abandonat el nom de dinastia Han per passar a dir-se Zhao Anteriors, van controlar poca cosa més que la conca del riu Wei, i el nord de la Xina es va dividir en una munió de petits estats rivals: són els **Setze Regnes del Cinc Bàrbars** (*Wuhu Shiliu Guo* 五胡十六國). 🚫

Saqueig de Luoyang

L'impacte d'aquest desastre pel món xinès és en tot comparable al que va representar el saqueig de Roma del 410 dC. pels romans.

Els Setze Regnes dels Cinc Bàrbars

Nom dels regnes	Origen de la classe dirigent i regió	Dates
Zhao (Han) Anteriors	Xiongnu (Shanxi)	304-329
Cheng Han	Di (Sichuan)	304-347
Zhao Posteriors	Jie (Hebei)	319-351
Liang Anteriors	Han (Gansu)	314-376
Yan Anteriors	Xianbei (Hebei)	349-370
Qin Anteriors	Di (Shaanxi)	351-394
Yan Posteriors	Xianbei (Hebei)	384-409
Qin Posteriors	Qiang (Shaanxi)	384-417
Qin Occidentals	Xianbei (Gansu)	385-431
Liang Posteriors	Di (Gansu)	386-403
Liang Meridionals	Xianbei (Gansu)	397-414
Liang Septentrionals	Xiongnu (Gansu)	401-439

Nom dels regnes	Origen de la classe dirigent i regió	Dates
Yan Meridionals	Xianbei (Shandong)	400-410
Liang Occidentals	Han (Gansu)	400-421
Xia	Xiongnu (Shaanxi)	407-431
Yang Septentrionals	Han (Liaoning)	409-439

Font: Gernet, *El mundo chino*, pàg. 165

El desordre general que es va instaurar al nord va tenir com a mínim dues conseqüències ben visibles.

1) Per una banda, la població, que ja havia iniciat un moviment migratori important cap a les terres més verges del sud, a partir de l'aniquilació de Luoyang es va llençar literalment als camins.

Els temps eren massa perillosos per fugir en solitari i la major part de gent fugia enquadra, ja sigui per grups de bandits, ja sigui pels propis notables locals: es calcula que entre els anys 311 i 325 el 60% de les classes dirigents del nord –notables locals, terratinents i funcionaris– van fugir cap al sud: el gran poema de finals del segle IV, *El doll de les flors de presseguer* de Tao Qian recull aquesta fugida en massa quan recrea una comunitat que hauria viscut amagada en un lloc inaccessible des de la caiguda dels Jin, cent anys abans.

2) Per altra banda, els que no van marxar cap al sud van mirar de buscar refugi a la baixa muntanya que s'alçava sobre les planes per on circulaven exèrcits i bandolers. Aquesta població, que també es refugiava enquadra pels seus notables o terratinents, va omplir el nord de la Xina de forts: amb les ciutats saquejades i enderrocades, aquests forts es van convertir en el veritables nuclis de poder del nou món.

Els fundadors de les dinasties que ara es repartien el **nord de la Xina** pertanyien essencialment a **cinc grans pobles de bàrbars**: xiongnu, jie, xianbei, qiang i di. El nom mateix de *bàrbars* recobria una munió de pobles en **situacions socio-polítiques** tan diferents com canviants. 🗨️

Els tres primers, **xiongnu, jie i xianbei**, pertanyents a grans confederacions nòmades, amb una estructura tribal fortament estructurada crearan uns regnes amb un fort regust aristocràtic, uns estats que necessitaran per actuar el consens dels grans caps tribals. Per contra, els **di** o els **qiang**, tots dos d'arrels tibetanes, venien de societats organitzades amb una estructura tribal menys articulada: els seus futurs reis podran més fàcilment imposar un poder autocràtic i una estructura militar.

El **procés de sinització** estableix també diferències entre ells. Els xiongnu, que havien estat durant 500 anys el flagell dels xinesos, es fonen ara amb un món xinès que absorbeix finalment la major part d'aquest poble. L'amenaça dels xianbei, que des de Manxúria s'havien estès cap a Mongòlia, serà també ràpidament absorbida: molts dels setze regnes que es repartiran la Xina del nord estaran governats per xiongnu o xianbei. Alhora, el lloc que aquests deixen a l'estepa l'ocuparan al segle V els ruanruan (蠕蠕),

Retrat de Tao Yuanming

Tao Yuanming (365-427)

També conegut com a Tao Qian, és un dels poetes més famosos no només de les "Dinasties del Sud", sinó de tota la literatura xinesa.

Els noms de les Dinasties del Nord

Els xiongnu del Shanxi s'apropriaran del nom de la gran dinastia Han; en el segle IV, reapareixeran diversos noms de l'època dels Regnes Combatents: Qin al Shaanxi, Zhao al Shanxi, Yan a Hebei i Shandong.

un poble emparentat amb els àvars que començaran a envair Europa un segle més tard: la Xina del nord barbaritzada no s'estalviarà les lluites contra els nous bàrbars septentrionals.

Cap dels setze regnes podrà governar sense tenir en compte als xinesos. Els funcionaris xinesos que havien quedat enrere no tardaran en tenir càrrecs i els mateixos bàrbars buscaran sovint legitimar-se fent tota mena de rituals, sacrificis i gestos simbòlics que els assimilïn ni que sigui de lluny al govern imperial xinès. Però la immensa majoria dels lletrats havien fugit cap al sud i a tots aquests regnes els manca gent experta en el camp de l'administració: aquests estats mantindran sempre un control molt feble del territori.

El fet que volguessin assemblejar-se a l'imperi xinès no impedia, però, que volguessin preservar la seva identitat –i amb ella els seus privilegis. El primer d'aquests regnes –el que primer es deia Han i després Zhao Anteriors-, ja va separar als seus súbdits en dos registres diferents: en un hi havia els conqueridors, denominats gent del país (*guoren* 國人), que eren els qui proporcionaven el gruix de l'exèrcit, i en l'altre hi havia els xinesos. Per molts registres que fessin, però, hi havia tan poca gent en aquests estats que aviat van ser més importants les persones que els territoris. !

Les efímeres dinasties feien guerres per aconseguir gent, amb unes campanyes militars que sovint s'assemblaven a batudes d'esclaus: era freqüent que els guanyadors s'emportessin per botí llargues corruques de presoners que reubicaven prop de la seva capital per garantir tant l'excedent agrari com la carn de canó necessària a la campanya següent, mentre els territoris devastats s'abandonaven per incapacitat d'ocupar-los. Per altra banda, aquests trasllats no eren estables: quan la dinastia es debilitava, les poblacions instal·lades per força als voltants de la capital desertaven en massa.

La història política xinesa del segle IV és extremadament confosa per la quantitat de regnes que es funden i se succeeixen. El més sòlid d'ells va ser al nord el dels **Qin Anteriors** (351-394) format pels di i dirigit per un governant enèrgic, Fu Jian (357-385), que durant mig segle va aconseguir reunificar tot el nord de la Xina, i que va triar deliberadament el nom de Qin, la dinastia que havia unificat Xina 500 anys abans, pel seu regne. Tot i que mai va poder destruir el poder dels nuclis fortificats on s'atrinxeraven les forces vives locals i la gent que depenia d'ells, va aconseguir imposar-se sobre tots els clans di i va introduir consellers xinesos a la seva cort. Centenars de milers de xianbei i qiang van ser reubicats entorn de la seva capital, Chang'an, proporcionant mà d'obra camperola i militar: gràcies a això va aconseguir acumular una certa prosperitat i va crear un estat militar poderós. !

Quan no en va tenir prou amb la Xina del nord i va voler enfrontar-se també amb els Jin Orientals que controlaven gran part del sud de Xina, va mobilitzar l'exèrcit més gran d'aquests dos segles.

Segons la *Història de la dinastia Jin* –que sens dubte tenia interès en inflar el nombre dels seus contrincants per dignificar la seva victòria- Fu Jian va llevar 270.000 cavallers i 600.000 soldats d'infanteria que, cansats, mal alimentats i sense pastures pels seus animals, van ser derrotats pels Jin a la batalla del riu Fei (l'any 383), una de les gestes més famoses de tota la història militar xinesa.

La derrota va ser modèlica: amb un exèrcit tan heterogeni i amb tanta gent arrossegada a la força, un entrebanc a l'avantguarda va provocar una desbandada que va acabar en estampida. En aquesta hecatombe van morir dos terços dels soldats i el mateix Fu Jian, mentre els Jin Orientals ho aprofitaven per recuperar una part important del territori al nord del Yangzi.

Tot aquest segle IV va ser pel nord una època d'inestabilitat quasi total. Moltes vegades les anomenades dinasties consistien simplement en un exèrcit intentant crear un sistema administratiu i sense temps per fer-ho abans que un altre exèrcit no l'enderroqués: els emperadors es confonien amb els generals. Bona part dels funcionaris xinesos havia fugit i els que quedaven menystenien sempre als seus nous amos, que menyspreaven tant per les seves creences xamàniques com pel seu analfabetisme.

Aquest menyspreu acabarà propiciant que aquests pobles canviïn el confucianisme d'estat pel **budisme d'estat**. Alguns d'aquests regnes –en especial les successives dinasties Liang del Gansu-, per molt efímers que fossin, han deixat una empremta impressionant en el camp de l'art budista: l'any 366, amb els Liang Anteriors, es va excavar la primera cova de Dunhuang –que havia de convertir-se en el major complex budista de l'Àsia central-; i a principis del segle V, els Liang Septentrionals, una obscura dinastia creada pels xiongnu al Gansu, van propiciar l'excavació d'algunes de les coves més famoses del budisme xinès, Maijishan i Binglingsi.

El nou fervor budista proporciona consol i esperances de futur a una població terriblement castigada per guerres, fams i epidèmies. Però proporciona també mecanismes de cohesió i legitimitació als estats novells, sense administracions sòlides i que han de guanyar credibilitat enfront de les bases tribals que els recolzen i dels xinesos que els mantenen. Per altra banda, els nous reis –bona part dels quals eren analfabets- sentiran una fascinació per les fórmules màgiques del budisme i maldaran per a convertir-se en *cakravartin* (“els qui fan girar la Roda”), és a dir en governants d'èxit gràcies als seus actes pietosos, com ara patrocinar nous monestirs i dotar-los generosament. L'eclosió de monestirs budistes excavats a la roca del Gansu presagia ja el gran esclat religiós que es produirà al segle següent a les terres del Huanghe sota els Wei del nord.

La implantació del budisme demostra també un altre fet important: malgrat el caòtic panorama polític i els sofriments de la població, el

món xinès no havia quedat aïllat: la xarxa que comerciants i monjos budistes anaven teixint a l'Àsia oriental començava a cobrir-lo.

El fet que molts dels bàrbars establerts a la Xina mantinguessin encara relacions amb els seus pobles de l'estepa afavoreix els contactes: durant aquestes terres del nord. La importància d'aquesta artèria comercial és especialment visible al llarg del corredor de Gansu, franja de terra de loess que, encaixada entre muntanyes i deserts, connecta les terres del Huanghe amb l'Àsia Central. Aquesta zona, que passarà la major part del període dels Setze Regnes controlada per dinasties Liang (Liang Anteriors, 314-376, Liang Posteriors, 386-403, Liang Meridionals, 397-414, Liang Septentrionals, 401-439, Liang Occidentals, 400-421), queda fora de l'epicentre dels grans trasbalsos del període, i lluny d'empobrir-se com la plana central del Huanghe, s'enriqueix. La proliferació de les corts fa augmentar la demanda dels articles de luxe que transporten les caravanes, i ciutats i monestirs –que aviat generaran ells mateixos una enorme demanda de productes de luxe- es multipliquen en els punts clau de pas.

És també per aquesta regió que passaran els primers **grans peregrins**: el més famós de tots ells, Faxian, va sortir d'una Chang'an controlada pels Qin Posteriors l'any 399, va passar a la vora de tots els grans monestirs del Gansu - Binglingsi, Maijishan, Dunhuang- abans d'endinsar-se pels oasis del Taklamakan en la seva ruta cap a l'Índia.

La història del sud al llarg del segle IV va ser menys turmentosa que la del nord. Després de la destrucció de Luoyang a mans dels xiongnu l'any 311, els Jin es van replegar cap a la vall del Yangzi i allí van fundar el 317 la dinastia dels Jin Orientals, que aviat va tenir la capital a Jiankang, l'actual Nanjing.

Les tendències aristocràtiques que ja existien en els Jin Occidentals s'accentuen ara i afavoreixen clarament la primera gran onada d'emigrants – que arribaven enquadrats pels seus notables- que intentaran preservar estrictament el seu *pedigree* elaborant complexos arbres genealògics que els lliguin als grans notables de la gloriosa dinastia Han, i els individualitzin enfront de les enormes masses d'emigrants que arriben any rera any fugint del caos dels regnes del nord: els privilegis d'aquesta aristocràcia rànica es basaran en l'establiment d'un registre diferenciat per ells i un altre per la resta de xinesos, i en la promulgació d'un codi que prohibeixi els matrimonis entre persones de registres diferents. Aquesta població d'emigrants que té cura amb tant detall dels seus antecedents constituirà un dels grups més aristocràtics de tota la història xinesa.

És amb els Jin Orientals que es consolida a la Xina la **societat de notables** que havia de durar la major part de la seva història. Les famílies de notables que detentaven el poder generaven alhora polítics, terratinents i lletrats. La seva ideologia era essencialment confuciana perquè aquest era el grup que els educava, i confucians eren els textos que conformaven el seu aprenentatge.

Aquesta educació els generava un sentiment de pertànyer a una classe diferent a la de la resta i això es traduïa en la seva llengua, els seus gestos i el seu comportament. A partir d'ara, aquests notables controlaran completament la política xinesa en tots els seus esglaons, des de l'administració local fins al palau de la capital, on restringiran de forma expressa els poders de l'emperador. Les famílies de notables seran indestructibles perquè tenien una doble base: la de la ciutat, que reportava grans avantatges, però que estava molt exposada i per tant era fràgil, i la del camp, menys brillant però amb un poder molt sòlid, basat en la terra.

Els Jin Orientals (317-420)
i els Setze Regnes dels Cinc Bàrbars

Aquest sud que ara ocupaven els Jin Orientals estava format per la suma de la vall del Yangzi i del Sichuan i tenia per tant una enorme riquesa potencial: convé recordar, però, que el conreu de l'arròs no donava ni de lluny els rendiments que assolirà al segle XI i que la connexió entre el Sichuan i la vall del Yangzi presentava sempre serioses complicacions. 🚫

Malgrat les emigracions generalitzades que l'anaven poblant, al sud hi havia molta menys gent que al nord: a principis del segle IV els regnes del sud ocuparan més de la meitat de la Xina però hi viurà amb prou feines un terç de la seva població.

A diferència de la població del nord, la de la Xina del sud estava concentrada en uns quants nuclis.

El més important era el triangle entorn del llac Taihu format per la capital, Jiankang (l'actual Nanjing), la desembocadura del Yangzi i la badia de Hangzhou, el mateix territori que havia estat anteriorment el cor de l'estat de Wu durant el període dels Tres Regnes. Una zona, per altra banda, que havia mantingut moltes més relacions per mar de les que consignen els textos oficials: ja en el segle I a la costa del Jiangsu hi apareixeran coves budistes, on els símbols budistes es barregen amb divinitats indígenes.

Altres punts importants es trobaven a la confluència entre del riu Yangzi amb els seus afluents principals, el Han, el Xiang i el Gan, i en els trams mitjà i final dels recorreguts d'aquests. Tots els assentaments xinesos, antics o nou-vinguts, s'estenien per les valls i es dedicaven al conreu de l'arròs irrigat. Homes i exèrcits es movien per les planes i pels rius: les grans batalles del sud són sempre navals, com ho va ser també la gran batalla del riu Fei.

A mesura que anaven arribant més emigrants, els aborígens –man, miao, li– es retiraven muntanya amunt. A diferència dels bàrbars del nord, eren societats poc estructurades, incapaces de presentar un front comú. Mentre la Xina del nord es dividia i redividia en una fragmentació inacabable, el sud es mantenia unit, tot i anar passant d'una dinastia a una altra: dels Jin Orientals (317-419) als Liu Song (420-478), als Qi del sud (479-501) als Liang (502-556) i als Chen (557-588). Els xinesos designen aquest període amb el nom de les **Sis Dinasties**, ja que també hi compten el regne de Wu que havia controlat la vall del Yangzi durant el període dels Tres Regnes.

3. El món xinès al segle V: els Wei del Nord i les dinasties del sud

L'anarquia que es va estendre per la gran plana de la Xina del nord arran de la caiguda del regne dels Qin Anteriors va propiciar el sorgiment, a finals del segle IV, de l'estat que havia de governar el panorama de la Xina septentrional al llarg de tot el segle V, el dels Tuoba Wei o Wei del Nord. Els tuoba eren una branca dels xianbei que des de mitjans del segle IV havien format un estat, el de Dai, al nord del Huanghe. La seva escassa estructura administrativa, la manca de capital fixa i el predomini de l'element tribal han fet que els cronistes xinesos no comptessin l'estat de Dai entre els setze regnes. Per contra, el fet d'haver-se mantingut al marge al llarg del segle IV els va permetre aprofitar algunes de les experiències dels regnes fallits que els havien precedit -en especial pel que fa al delicat equilibri de mantenir contents a bàrbars i xinesos dins d'un mateix estat, reservant pels primers les tasques militars i pels segons les administratives.

El 439, els tuoba aconsegueixen reunificar de forma molt més permanent tota la Xina del nord i una mateixa dinastia torna a controlar un territori que s'estén des de les portes de Corea fins a les del Taklamakan: com en temps de la dinastia Han, Dunhuang i el sud de Manxúria tornen a estar sota un mateix control xinès.

Des de la seva capital a Datong, propera a les estepes, els tuoba van imposar la sedentarització de les seves tribus, a les quals van prohibir el nomadisme tot registrant-les com unitats militars al servei de l'estat. El gruix de l'exèrcit estava format exclusivament per xianbei, preferentment de la branca tuoba, que seguien parlant exclusivament la seva llengua, mentre l'administració estava en gran part en mans de xinesos. A la resta del país les dues comunitats vivien estrictament a part: els xinesos treballaven els camps i els xianbei vivien en centres fortificats -on centenars de milers de xinesos reubicats garantien el manteniment de l'exèrcit- des d'on s'encarregaven de defensar-se del nou poder de l'estepa, els ruanruan, i des d'on mantenien relacions contínues amb els pobles que duïen formes de vida amb les quals ells es sentien molt identificats.

A la capital, Datong (que aleshores es deia Pincheng), la nova dinastia, mirada com sempre amb suspicàcia per la reduïda capa de confucians cultivats, va trobar en el budisme el recolzament i la legitimitació que li negaven els mitjans tradicionals xinesos. L'any 439 van donar per completada la unificació de la Xina del nord i ja en el 460 es van començar a excavar al sud de la capital, per ordre imperial, les imponents coves de Yungang, on budes colossals i hieràtics

Els Wei del Nord (386-534)
i els Qi del Sud (479-502)

excavats a la roca s'agermanen amb coves directament dedicades a la glorificació de la dinastia. ⚡

Aquesta dimensió política del budisme dels Wei inicials es retroba també en la seva política religiosa: l'any 444 un emperador d'inclinacions taoistes maldarà per destruir tot l'estament religiós budista, que ja aleshores era un grup de pressió molt important a la cort: les repercussions d'aquesta persecució sacsejaren la Xina del nord i repercutiran fins i tot en coves budistes tan llunyanes com la de Maijishan, al Gansu. Va ser precisament per compensar al clergat i als consellers budistes del mals soferts que el nou emperador va iniciar la construcció de les coves de Yungang, a tocar de la capital.

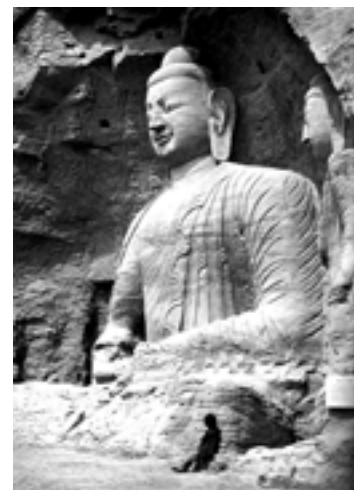

Però l'enriquiment de la cort Wei en fa augmentar també la sinització: l'imperi és gran i necessiten posar en marxa una administració xinesa; la riquesa augmenta i amb ella la demanda pels productes de l'artesanía xinesa; una capa de gent cultivada mira cada cop més cap a la tradició central xinesa i els cada cop més importants consellers xinesos comencen a introduir les bases del sistema administratiu i del codi penal xinès.

El canvi cristal·litza amb l'emperador Xiaowendi (471-499), ell mateix fill de mare xinesa, i la senyal més espectacular va ser el trasllat de la capital des de Datong –on el contacte amb l'estepa mantenia vives les tradicions tribals-, a Luoyang –l'antiga i devastada capital dels Han Posteriors a les vores del riu Huanghe, que els Wei reconstruiran de nou en nou. Guarnicions senceres de xianbei van ser transferides a les vores de la capital i en pocs anys Luoyang, rodejada per unes enormes muralles que feien 10 per 7,5 quilòmetres, tenia ja 600.000 habitants.

Amb el trasllat de la capital al cor mateix del món xinès, els Wei trenquen amb el món de l'estepa: Xiaowendi posa en marxa un programa de sinització radical que inclou la prohibició de dur el vestit xianbei, l'obligació de parlar xinès a la cort, la substitució dels cognoms polisíl·labs dels xianbei per monosíl·labs xinesos (ell mateix va adoptar el cognom xinès *Yuan*), i l'afavoriment dels matrimonis mixtos entre xianbei i xinesos. La ruptura amb l'estepa tindrà una doble conseqüència: per una banda accentuarà els conflictes amb els ruanruan del nord i, per l'altra, introduirà una fractura important dins del regne Wei entre els xianbei, i en especial les guarnicions que ara han quedat al nord, que veuen disminuir dràsticament la seva influència, i els cercles altament sinitzats de la capital.

Luoyang, com abans Datong, va quedar immediatament flanquejada per un gran complex de coves budistes, el de **Longmen**, on els grans budes es combinen amb escenes de cort dins d'un estil ja molt més xinès que posa de manifest l'existència de contactes artístics amb les dinasties del sud. És també en aquest moment que les pagodes, una construcció derivada de la *stupa* del budisme indi, comencen a puntejar l'horitzó xinès: la primera pagoda xinesa s'aixeca el 520 al peu del mont Song, al Henan. El budisme és també ben visible a la capital, on 1.367 monestirs converteixen la nova capital en el gran

Coves de Yungang, Datong

centre budista de l'Àsia oriental. L'eclosió budista és també indicadora, com ho havia estat abans en el Gansu dels Liang, de la importància de les rutes comercials per on circulen monjos i mercaders: a Luoyang hi ha un barri pels mercaders estrangers.

Les pautes organitzatives del nou estat segueixen –com és sovint habitual a la Xina del nord– les tendències legistes heretades dels Han i dels Cao Wei: poblacions enquadrades amb responsabilitats familiars, control del comerç i dels artesans, repartiment sistemàtic i renovat de terres que té en compte el nombre d'homes a la família capaços de treballar-les, grans trasllats de població cap a la capital. !

Les tensions entre el luxe sinitzant de la capital i la duresa de vida a la frontera i les diferències entre el sistema administratiu xinès i les tradicions tribals conduiran, però, a una rebel·lió de les sis guarnicions del nord, a la qual seguirà una guerra civil que arruïnarà l'imperi i el deixarà en mans dels generals que aconsegueixen dominar-la: l'any 534 els Wei del Nord es dividiran en Wei Orientals i Wei Occidentals, situats a l'est i oest del riu Huanghe.

Pocs anys després, el 550, els Wei Orientals passarien a denominar-se **Qi del Nord**: distanciat ja de l'estepa fins al punt de construir un nou tram de la Gran Muralla, la seva prosperitat anirà lligada, però, al gran comerç que cada cop més està trenant les grans rutes comercials de la ruta de la seda: la seva capital, Ye –situada on antigament hi havia hagut Anyang, la capital dels Shang– s'omplirà de mercaders sogdians vinguts de més enllà dels Pamirs i d'ambaixades procedents de Pèrsia. Per la seva banda, els Wei Occidentals passaran a anomenar-se Zhou del Nord i desenvoluparan les tendències legistes, les orientacions en política exterior i les ambicions de reunificar la Xina: d'aquí va sortir finalment la dinastia Sui que reunificarà la Xina l'any 581.

Mentrestant, la **Xina del sud** seguia una evolució ben diferent, lluny de la fragmentació extrema de les terres septentrionals. L'extrem aristocratism dels Jin Orientals es va diluir amb les dinasties següents: els Song, els Qi, els Liang i els Chen venien d'un *background* militar i van tendir sempre a promocionar gent de la seva classe, que miraven amb mals ulls les interferències dels funcionaris confucians i que sovint no sabien ni llegir ni escriure. Malgrat això, l'herència confuciana es va mantenir viva al sud on el model d'estat afavoria la pervivència de formes de vida cultivades. A diferència del nord, i malgrat la importància del budisme, el confucianisme va proporcionar sempre una aura de legitimitat.

Els canvis entre les Sis dinasties –que poden repercutir en un major o menor predomini de l'aristocràcia– no es tradueixen com al nord en una fragmentació

Cronologia	
317-420	Jin Orientals
304-439	Els Setze Regnes
Dinasties del Sud	
420-479	– Song
479-502	– Qi
502-557	– Liang
557-589	– Chen
Dinasties del Nord	
386-534	– Wei del Nord
535-557	– Wei Occidentals
534-550	– Wei Orientals
550-577	– Qi del Nord
557-581	– Zhou del Nord
581-618	Sui

del territori: les sis dinasties controlen espais similars, amb una oscil·lació important al nord del Yangzi i a la vall del riu Huai, segons quina sigui la pressió dels regnes del nord. 🗨️

Els regnes del sud també estan connectats amb les grans corrents comercials d'Euràsia a través dels ramals de la ruta de la seda que arriben pel Sichuan i pel sud. És ara també que tenim constància de l'obertura de les rutes marítimes que connecten la Xina amb l'Índia i el sud-est d'Àsia: per exemple, el gran peregrí Faxian, que havia sortit de Chang'an per terra l'any 399 va tornar per mar el 412 a un Shandong dominat per la dinastia Wei.

És amb la dinastia Liang (502-557), però, que la vall del Yangzi coneix un major desenvolupament econòmic, que influirà de forma decisiva en els segles futurs de la història xinesa. Per una banda, els intercanvis econòmics generen una riquesa comercial que tendeix a desplaçar lentament les grans aristocràcies i que omple la vall del Yangzi de centres econòmics poderosos, especialment ubicats en la confluència del Yangzi amb els seus grans afluents. Per altra banda, les costes d'aquest món del sud, habitat històricament pels pobles yue que amb les seves migracions havien colonitzat feia mil·lennis una bona part del sud-est d'Àsia, s'obren ara a l'oceà Índic i als mars del Sud i la seva influència es farà sentir de forma clara fins i tot al Japó, mentre ambaixades procedents de l'Àsia oriental i del sud-est d'Àsia s'acumulen a la seva capital. El moment culminant és el llarg regnat de Liang Wudi (502-549) que omplirà de donacions extravagants a la molt pròspera comunitat budista, propiciarà i finançarà la difusió del budisme per tota l'Àsia oriental i proporcionarà gairebé mig segle de pau i prosperitat a la Xina del sud.

4. Els elements bàsics del budisme

Siddharta Gautama va néixer fill d'un príncep de la tribu dels sakyas -per això es diu Sakyamuni, "el savi sakyà"- a mitjans del primer mil·lenni, en el moment en què estaven cristal·litzant també les grans tradicions religioses de la resta d'Euràsia. Quan va adonar-se de la vellesa, la malaltia i la mort va marxar cap al bosc i es va convertir en asceta. Quan aquest camí extrem no el va il·luminar, va marxar cap a Gaya i allí, sota l'arbre Bo va rebre la il·luminació: als 35 anys es va convertir en Buda, l'il·luminat, i va entendre el Camí Mitjà, que el situava a mig camí entre la casta aristocràtica sacerdotal dels brahmans i l'ascetisme dels jains.

Aquesta és una opció decisiva pel futur del budisme ja que l'allunyament dels brahmans permetrà al poder reial alliberar-se de la dominació de la casta sacerdotal dels brahmans, i el distanciament dels jains assegurarà la projecció social del budisme.

El seu primer discurs va ser el "Girar de la roda de la doctrina", on va formular les *Quatre Nobles Veritats*: tot és sofriment; el sofriment ve ocasionat pel desig; es pot acabar amb el sofriment; i hi ha un camí de vuit fases per acabar amb ell.

Com que la vida en el món fa molt difícil de trobar el camí, Buda va institucionalitzar el Camí Mitjà a través de la *Sangha*, la principal funció de la qual és preservar la doctrina per tal que altres puguin seguir-la. Després d'una llarga vida de predicació, Buda va arribar al *Nirvana*, és a dir a la manca absoluta de cobdícia, odi i engany i així va deixar de sentir-se lligat a l'existència i a la noció d'una essència eterna: en ell ja no quedava res per renéixer i la seva mort, als 80 anys, va ser la simple extinció del seu cos. Buda no parlava de déus ni es considerava a sí mateix com a tal: va ser simplement un home que va trobar la veritat, el *Dharma*, pel seu esforç personal i que va poder entendre que tot en el món és insatisfactori i res té una essència permanent. Tot i que el budisme popular generaria després múltiples cels i inferns, Buda es va negar sempre a contestar què li passa a una persona il·luminada després de la mort.

Malgrat no ser déu, la figura de Buda és central per a la devoció budista: un budista és de fet el qui es recolza en les "Tres Joies" del budisme": el Buda, la *Dharma* i la *Sangha*. La iconografia budista més corrent és Buda amb un cossi de demanar almoïna a la mà, amb un lotus que li surt del cap i que és el símbol de la doctrina, dins del qual hi ha un monjo, la *Sangha*.

La doctrina budista és la *Dharma* que, com la llei natural, és prescriptiva i descriptiva. Si volem accentuar el seu aspecte normatiu, ho traduïm per "Llei"; si volem accentuar el seu aspecte verídic ho traduïm per "Veritat"; si volem accentuar que és allò que Buda va ensenyar ho traduïm per "Doctrina".

Les Tres Joies del budisme.
Tanka tibetana

A diferència de jueus, cristians i islàmics que es preocupen per aquest món i per l'altre, i que creuen en un Déu creador que és rellevant per a la salvació humana, els budistes no es preocupen ni de Déu ni del món i s'ocupen de l'home, de la moral i de la meditació. Buda va ridiculitzar els brahmans i les seves escriptures i va desestimar la idea d'un déu creador omnipotent i d'una ànima còsmica, afirmant que ni l'univers ni l'home tenien ànima. En el centre de l'home el que hi ha és un gran buit que a nivell macrocòsmic es correspon amb l'absència d'un déu omniscient i a la manca de significat religiós del món.

El budisme és un **mitjà de salvació** que no depèn ni de la fe ni de la gràcia divina sinó de la **comprensió de com són les coses**. La salvació consisteix en un estat de calma benaventurada en aquesta vida i en no renéixer més quan s'acaba. La vida és sofriment, si més no perquè la felicitat és transitoria i totes les vides acaben amb la decadència i la mort. El que ens manté lligats a la roda de la vida és el desig. El desig ens ve del fet que creiem que tenim una essència duradora, un Jo que és el subjecte de les nostres experiències. Però Buda diu que el Jo no és més que un manyoc de components físics i mentals als que el desig manté units. Però de fet, no hi cap entitat substancial que pugui passar d'una vida a l'altra: la gnosis consisteix en adonar-se'n d'això.

La profunditat religiosa i filosòfica de la doctrina budista la va fer atractiva per a les classes més educades, però la força social del budisme li ve de la *Sangha*, la primera gran comunitat monàstica organitzada a escala universal.

Els monjos viuen agrupats durant llargues temporades en monestirs on duen una vida austera però confortable. Allí es dediquen a preservar l'herència budista copiant-ne les escriptures i a cultivar el seu esperit a través de la meditació, però, a diferència de les altres grans religions, entre les seves funcions no hi ha la de fer cerimònies religioses pels laics: els budistes només tenen monjos -és a dir gent que viu apartada sense funció social específica- i no sacerdots -és a dir gent que fa serveis religiosos pels altres. De fet, l'única cerimònia en què els budistes participen és la de la mort, és a dir els funerals.

Els monjos han de seguir rigorosament els cinc preceptes, no matar, no robar, no cometre accions impures, no mentir i no prendre substàncies intoxicants, i han de confessar a la comunitat les seves mancances i progressos. La comunitat es regeix per un conjunt de normes estrictes, la *Vinaya*, i els seus contactes amb la gent els fan resant i predicant, a canvi d'unes almoines que proporcionen mèrits als qui les donen. La generositat, que és la base de la moral, alimentarà amb els segles les enormes riqueses dels monestirs budistes.

A diferència d'altres fundadors de grans religions, Buda no va fer mai miracles. Però quan, segles després de la seva mort, el budisme es va convertir en una religió organitzada, va anar assimilant molts altres cultes, i es va estendre l'adoració de llocs sagrats, mentre les relíquies de Buda, recollides als monuments funeraris anomenats *stupes*, es multiplicaven per tot arreu.

Buda no va escriure res i els seus deixebles més immediats, entre els quals destaca Ananda, van començar a difondre la seva doctrina com a monjos mendicants. La dispersió que això comportava va fer palesa la necessitat de fixar el cànon: l'any 480 aC. el primer concili va fixar les *sutres*, que recollien els principals sermons de Buda tal com els recordava Ananda, i la *Vinaya*, el conjunt de regles que ordenaven la vida monàstica: al món indi havien proliferat les agrupacions de cabanes que serien l'embrió de la vida monàstica.

Un segle després, el 386 aC., un segon concili recull ja les diferències entre dues grans tendències, en les que un model d'influència popular conté ja el germen del gran corrent mahayana, mentre un altre, d'influència brahmànica, conté el germen del corrent hinayana.

Els grans corrents del budisme es van desplegar a intervals de 500 anys: el primer, al segle V aC., que recull el primer budisme, és el corrent theravada o hinayana; el segon, en el moment del canvi d'era, és el corrent mahayana; el tercer, al segle V dC. serà el corrent tântric.

El corrent hinayana, on es perpetua el primer budisme, es presentarà sempre com el gran dipositari de l'herència de Buda, i a ell pertany el cànon escrit en llengua pali, el Tripitaka o Tres Cistelles: la Sutra Pitaka –els discursos de Buda-, la Vinaya Pitaka –les regles monàstiques- i l'Abidharma Pitaka –elaboracions escolàstiques sobre la doctrina. Quan, en el tercer concili del budisme, l'any 344 aC., es doni un impuls decisiu a l'activitat missionera, els primers missioners que marxaran cap al sud-est d'Àsia i l'Àsia central seran tots membres d'aquest corrent, que en aquell moment era encara l'únic existent.

El fet, però, que el corrent hinayana estigués sobretot centrat en la salvació dels monjos va acabar abocant-lo a un ritualisme del qual el món laic es va sentir exclòs. La reacció mahayana, que va cristal·litzar en el canvi d'era i que es va convertir en el corrent majoritari –"mahayana" significa "Gran Vehicle" per contraposició a "hinayana" que significa "Petit Vehicle"–, propugnava la salvació a través de la meditació i no a través dels rituals i era de fet un moviment dels laics per aconseguir la salvació.

El Buda històric que s'havia fos en el Nirvana podia ser suficient pels monjos, però el poble necessitava déus i mitologies. De fet, ja amb l'hinayana havia aparegut un Buda del futur, Maitreya –patró al mateix temps dels missioners i molt popular per tant a les grans rutes de l'Àsia central-, i els Ahrats, uns personatges sants que havien aconseguit alliberar-se totalment de tot desig. És amb el mahayana, però, que es produeix la gran eclosió del més enllà: el cosmos es subdivideix en una multitud d'universos, cadascun amb el seu propi Buda, i apareix ara una legió de *bodhisattvas*, el prototip del sant que, a punt de rebre la Il·luminació, retarda la seva entrada en el Nirvana per ajudar als altres homes. En el mahayana, els Budes, els il·luminats que han aconseguit entrar al nirvana, proliferen: el més popular a l'Àsia central i a la Xina serà Amitaba, que governa el Paradís d'Occident, on els creients arriben de la mà d'Avalokiteshvara –el mateix que a la Xina es feminitzarà i s'anomenarà Guanyin.

Entorn del segle V dC. va cristal·litzar el tercer gran corrent del budisme, el vajrayana o "Vehicle del Llamp", també anomenat budisme tântric, que potenciava un corrent de pràctiques màgiques present en el budisme des dels seus inicis. L'univers tântric, que propugna tant uns rituals extremadament complexos per a propiciar la salvació com una proliferació de fórmules màgiques

(les *mantres*), simbolitza les virtuts budistes amb una munió de divinitats: a la pràctica, aquests símbols es convertiran en déus independents.

El primer budisme va arrelar fortament al sud-est d'Àsia, on va contribuir a la formació dels primers estats. El mahayana es convertiria en el gran corrent religiós de l'Àsia oriental, que desenvoluparà múltiples escoles d'aquest corrent: la chan (zen) i la secta de la Terra Pura en són les més conegudes. El budisme tântric arrelaria fortament a l'Àsia central, en especial al Tibet i Mongòlia, on connectaria amb les pràctiques màgiques de les religions anteriors d'aquestes zones.

5 . La penetració del budisme a la Xina

El budisme va penetrar a la Xina de la mà dels grups de mercaders que s'hi dirigien i que sovint anaven acompanyats de monjos. Per això va entrar simultàniament per les costes del sud –hi ha temples de molt primera hora al Jiangsu– i, sobretot per l'Àsia central: durant els primers segles de la nostra era eren molt més importants les rutes terrestres que les marítimes.

El budisme va arrelar profundament en el trasbalsat món de l'Àsia oriental en part perquè era una religió centrada en el sofriment i les formes d'eradicar-lo, que predicava compassió i quietud en uns temps cruels i molts perillosos. Però la implantació del budisme a la Xina s'ha d'explicar també en funció de múltiples factors que, pel fet d'apel·lar a sectors diferents, van acabar afectant a tota la població. ⚠

- El poble se'l va mirar amb simpatia perquè prometia uns “Cels” molt més abellidors que els del taoisme religiós, articulat en la mateixa època, i tenia un culte i unes festes religioses extraordinàriament atractives.
- Els lletrats, en especial aquells que s'agrupaven al sud en els seus cenacles aristocràtics i cultivats, hi van trobar una teoria del coneixement que els era aliena i una anàlisi de la transitorietat del cosmos que els atreia.
- Els estats, en especial els del nord, mancats de la legitimació confuciana, hi van trobar l'element de cohesió i les persones cultivades que necessitaven per a les seves corts.

Per altra banda, el budisme no era fàcil de rebutjar, ja que s'introduïa per tot arreu. No venia, com ho va fer 1.500 anys després el cristianisme, amb una església jerarquitzada al darrere, ni va enviar a la Xina un cos de religiosos altament entrenats per a convertir el país.

Els primers difusors del budisme van ser petits monjos amb poca preparació i molta fe que no tenien ni els estudis ni la voluntat per enfrontar-se radicalment a altres creences: tot i les seves diferències essencials, per molts xinesos de classes diverses, el primer budisme es confon amb el taoisme religiós.

A partir del segle II, la **importància creixent dels centres budistes**, en especial a l'Àsia central, va apuntar a la **necessitat de traduir-ne alguns dels textos bàsics**. Per penetrar a la Xina, el budisme no només havia de saltar les barreres de l'Himàlaia o dels mars del Sud: les barreres més greus eren

les lingüístiques. A les diferències entre les llengües indo-iranies –que s’escriuen amb alfabet- i les xineses –que s’escriuen amb caràcters- cal sumar-hi ara el mar de llengües de l’Àsia central: és a través d’aquests filtres i fixats finalment en caràcters que ja tenien significats previs, que havien de penetrar a la Xina conceptes totalment nous. La tàctica més habitual que consistirà en adoptar termes taoistes per fer-los servir d’equivalent als nous conceptes budistes contribuirà a confondre les dues religions en la ment de molts fidels. ❗

És en aquest context que els monjos de l’Àsia central agafen una gran importància: tots ells eren de sang barrejada, parlaven moltes llengües i podien fer de traductors. An Shigao, que venia de Partia, al sud-est del mar Caspi, es va instal·lar a Luoyang l’any 148 dC. i hi va crear, a títol personal, una escola cosmopolita de traductors on hi treballaven parts, indoescites, sogdians i indis.

La majoria d’aquestes primeres traduccions se centren en textos sobre les tècniques de concentració, per la seva similitud amb els exercicis mentals dels taoistes: el fet, però, que hi participessin tants laics els dóna una característica distintiva que perdurarà en el budisme xinès. ❗

Uns 150 anys més tard, la segona generació de traductors, que comptava ja amb el patrocini reial, va poder emprendre una tasca més sistemàtica. **Kumarajiva** (344-413) era fill d’un pare indi que va traslladar la seva família a Kucha per tal que el seu fill pogués estudiar en un dels famosos monestirs de l’oasi del Taklamakan, que aleshores era un regne independent i ruta obligada de les caravanes índies, xineses i de l’Àsia central. A Kucha hi vivien aleshores unes cent mil persones, deu mil de les quals eren monjos: el paper central del budisme en aquell petit regne és ben visible en els magnífics frescos de coves de Kizil, als afores de Kucha, que van començar a excavar-se en vida de Kumarajiva.

Els pigments blaus i verds -obtinguts a partir del lapislàzuli i la malaquita de l’Àsia central- proporcionen una lluminositat insòlita a aquests frescos en què Buda apareix tant predicant com protegint expressament als mercaders.

En aquest món Kumarajiva, que tenia per llengua materna el tokhari, una llengua indoeuropea, va estudiar el textos budistes en sànscrit i va aprendre xinès quan un dels reis de les dinasties Liang del Gansu el va raptar per a gaudir dels seus poders màgics i se’l va quedar 17 anys a Lanzhou. Quan Kumarajiva va arribar a Chang’an l’any 401, el precedia un prestigi immens i va poder atraure a la cort un nombrós grup de 500 monjos procedents de tota la Xina que van revisar el corpus anterior i van multiplicar les traduccions destriant de forma acurada les confusions amb el taoisme d’èpoques anteriors. Kumarajiva, que era un gran coneixedor del mahayana, va sistematitzar aquesta tradició dotant-la d’una terminologia precisa que li permetrà convertir-se en el corrent dominant al món xinès.

Tècnica de les primeres traduccions

La tècnica que se segueix –lectura en veu alta del text sànscrit que els grups de traductors van traduïnt d’una llengua a una altra fins arribar al xinès– no garanteix una gran precisió, però representa un esforç ingent d’aclimatar la nova religió.

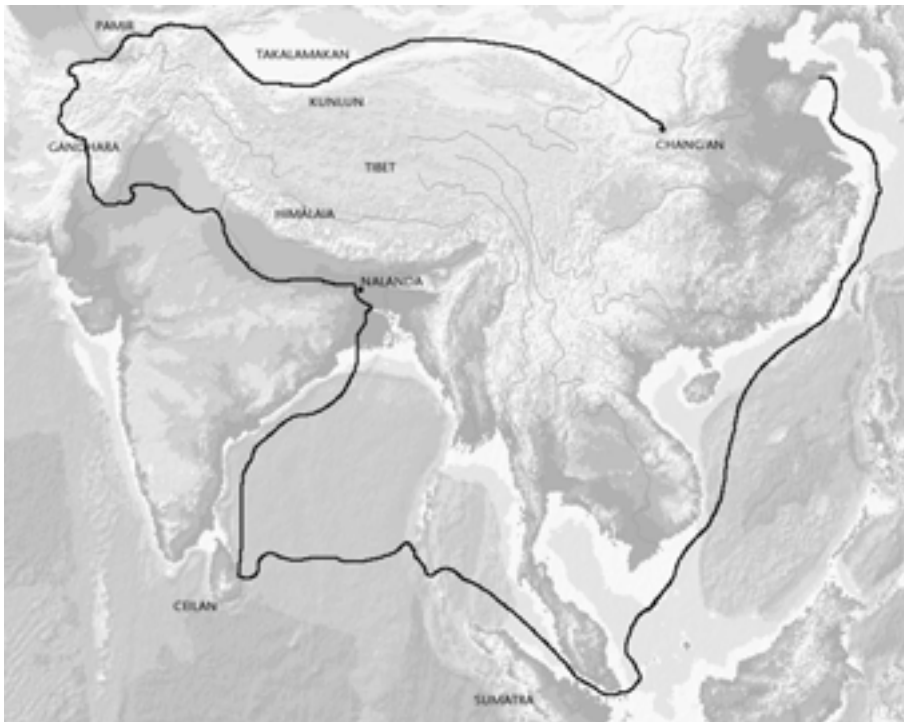
Retrat de Kumarajiva

És també en aquesta època que el budisme comença a proporcionar uns lligams continuats i un llenguatge comú a les comunitats devotes i cultes que proliferen per la Xina: a finals del segle IV, Kumarajiva manté una correspondència activa amb el monjo Huiyuan (mor el 416), que s'ha instal·lat amb la seva comunitat al mont Lushan, sobre el Yangzi, on monjos i laics plegats hi desenvolupen el culte a Amitaba i al seu paradís occidental de la terra pura.

És també en època de Kumarajiva, a finals del segle IV dC. quan agafen impuls els grans viatges per “anar a buscar la Llei”, per tal de conciliar i sistematitzar els textos mahayana i hinayana que estaven passant a formar part del cànon budista xinès. Aquests viatges van agafar un gran impuls a partir del segle V, quan el budisme ja començava a ser una peça important de l'horitzó religiós, intel·lectual, polític i econòmic del món xinès.

Tot i que n'hi va haver d'altres abans, el primer que coneixem bé és **Faxian**, que va sortir de Chang'an l'any 399 amb més de 60 anys, va recórrer tots els oasis de l'Àsia central fins arribar a l'Índia del nord, va anar de la vall de l'Indus a la del Ganges i es va embarcar finalment cap a la Xina en un vaixell de mercaders passant per l'estret de Malaca i els mars d'Indonèsia controlats aleshores per l'imperi de Sri Vijaya, per arribar finalment a les costes de Shandong el 412, carregat de textos budistes.

El viatge de Faxian (399-412)

Del seu periple, que ens dóna fe de l'existència de vies comercials marítimes entre l'Índia, el sud-est d'Àsia i les Sis Dinasties del sud, en queda una narració, la *Memòria sobre els Regnes Budistes* (el *Foguoji*, 佛國記), també coneguda amb el nom de *Relat de Faxian* (*Faxian zhuan*, 法顯傳), que conté informacions succintes i valuósíssimes sobre tots els regnes de l'Àsia central. Aquests grans viatges budistes tindrien una continuïtat brillant en els segles posteriors. 🗨️

6. La implantació del budisme a la Xina

En els primers 500 anys de la seva existència, el budisme es va difondre pel sud-est d'Àsia i per l'Àsia central, on va proporcionar un marc de valors i institucions sobre el qual es van construir la major part dels estats d'aquestes zones. Però quan va arribar a la Xina als voltants del canvi d'era –la primera comunitat budista xinesa de la qual tenim constància es va constituir al Jiangsu l'any 65 dC.– el budisme hi va trobar una élite educada amb un fort sentiment d'identitat cultural i convençuda de la seva superioritat en tots els àmbits de la vida intel·lectual. Durant tot el període dels Han Posteriors hi va haver una tensió entre el budisme i la tradició confuciana dominant, o dit a nivell institucional, entre la *Sangha* budista i l'estat confucià: de fet el budisme, que està a la Xina des del segle I, no es desenvoluparà fins la caiguda l'imperi Han i prosperarà decididament durant el Període de Desunió. És difícil imaginar què hauria passat amb el budisme sense aquest període d'escassa influència confuciana. El fet és que quan l'imperi es va reunificar amb els Sui el budisme ja havia arrelat tant a nivell espiritual com econòmic. !

Convé tenir present, però, que fins i tot pel gruix de la població el budisme presentava a la Xina **problemes d'aclimatació**.

1) En primer lloc, l'emperador xinès tenia el Mandat del Cel i, amb ell, l'obligació de mantenir l'equilibri còsmic: la seva autoritat era il·limitada i penetrava en totes les esferes del comportament. El caràcter sagrat de l'emperador és central per la tradició xinesa, i aquest fet s'haurà de combinar amb la nova religió: d'aquí la importància per aquests primers reis de convertir-se en *cakravartin*, és a dir, en reis sants del budisme.

2) En segon lloc, la visió del món que tenien els xinesos és essencialment pragmàtica i secular, malgrat les seves implicacions cosmològiques: l'ideal s'ha de realitzar en aquesta vida i el valor de les doctrines està determinat per la seva capacitat d'aplicació i la seva eficàcia socio-política, més que no pas per les seves qualitats metafísiques. Les doctrines mahayana, que predicaven la irrealitat del món fenomenològic i que perseguien la il·luminació i el Nirvana resultaven molt poc pràctiques a ulls dels xinesos; els poders màgics i miraculosos dels monjos seran un contrapès ineludible per a la conversió de les masses.

3) En tercer lloc, els monjos i els seus monestirs eren també un element difícil d'assimilar: l'ideal monàstic, que rebutjava els vincles socials i familiars, entrava en contradicció directa amb l'ètica xinesa i els monjos budistes, que no podien treballar i vivien d'almoines, eren cossos que no es podien assimilar. L'argumentació en contra de la vida monàstica budista era triple: moral -ja que els acusaven de rebutjar la vida familiar i violar així el cànon més

sagrat de la conducta social-, utilitari -ja que la vida monàstica era improductiva- i polític-econòmic -ja que la *Sangha* era un cos políticament autònom i amb privilegis fiscals.

El món xinès va acceptar al budisme com una mena de complement metafísic de la tradició social i política confuciana i com un reforçament a les pràctiques màgiques dels taoistes: però malgrat la protecció màgica que proporcionava a les dinasties, només en alguns petits regnes del Període de Desunió va arribar a eclipsar la tradició central xinesa.

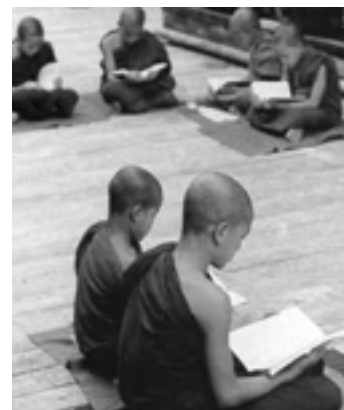
El budisme va arribar a la Xina durant el període dels Han Posteriors: el primer temple, el del Cavall Blanc (*Baimasi* 白馬寺), i la primera comunitat, la del Jiangsu, pertanyen al segle I. Aquest budisme Han es va difondre sobretot en els centres amb forta presència estrangera i durant la resta dels Han va quedar molt al marge de les élites del poder i va ser sobretot una creença exòtica i subcultural, similar a les religions orientals que es difonien en aquella mateixa època per l'imperi romà.

El budisme va trobar la seva oportunitat en el clima de desastre i incertesa que va seguir a la caiguda dels Han. La vida del poble va quedar irremediablement distorsionada al llarg de 300 anys mentre les élites constataren la fragilitat de l'edifici teòric i polític sobre el que havien construït la seva societat. La doctrina budista, que es compadia del sofriment i denunciava l'aspecte il·lusori del món real tenia elements importants per atreure a uns i altres. Al sud, on les Sis Dinasties van preservar sempre el flaire aristocràtic, el budisme va atreure a una élite que tenia poc interès pels afers pràctics i mostrava per contra un gran interès pels problemes metafísics i filosòfics. A les pròsperes ciutats del Yangzi no va tardar a aparèixer una élite de monjos xinesos i el budisme va deixar de ser una religió propagada per estrangers sinitzats. Al nord el budisme es desenvolupa en estreta relació amb els estats bàrbars, que l'utilitzen també per contrarestar la influència dels confucians.

El budisme va evolucionar per tot arreu a dos nivells: per una banda hi havia els grans temples protegits per l'estat, rics i intel·lectualment actius; per l'altra, una munió de petites capelles, gestionades per uns pocs monjos amb un coneixement més intuïtiu que intel·lectual de la nova religió i que assimilaven bona part dels cultes locals, mentre practicaven exorcismes i esperaven Maitreya, ajuntant-se sovint amb les sublevacions de la seva gent. Aquest petit budisme, que, barrejat amb el taoisme va acabar passant a formar part de forma irrevocable del tronc central de la religió xinesa, va ser mirat sempre amb una certa desconfiança per part dels estats xinesos. ❗

El budisme es va implantar en tots els àmbits del món xinès. La **vida social** mateixa se'n va veure transformada. La idea mahayana de la caritat i la gene-

rositat es va convertir en quelcom molt concret en mans dels xinesos i les activitats religioses dutes a terme per laics i religiosos i dedicades a l'ajut mutu van multiplicar els hospitals i la distribució gratuïta de menjar pels pobres, però els monestirs s'implicaven també en la construcció de ponts, carreteres, i fins i tot cases de banys. Els **festivals budistes** també eren importants: les grans processons i les concentracions periòdiques van passar a formar part del folklore popular, mentre les fires budistes, que originàriament estaven dedicades a la venda d'objectes religiosos, es van convertir en mercats regulars que funcionaven al marge i complementaven el sistema de mercats sota reglamentació estricta del govern.

Monjos budistes

Els **monestirs budistes**, dedicats a la preservació de les escriptures, eren també, com ho serien en el seu dia els grans monestirs europeus, grans centres de creació intel·lectual: la seva contribució més coneguda, ja ben entrat el segle IX, serà la impremta. Les almoines i donacions, a més de la protecció de successives dinasties, no van trigar tampoc a convertir-los en grans centres econòmics que administraven el "Tresor Inextingible" de la *Sangha* budista, on es concentraven les grans donacions.

Els monjos havien fet vots de pobresa però la *Sangha* s'encarregava de les institucions capitalistes bàsiques, prototip d'una associació permanent no basada en vincles familiars. Els monestirs budistes eren institucions econòmiques que creaven indústries i ocupació i deixaven diners en préstec a interès. A diferència, però, dels grans monestirs benedictins d'Occident, els monestirs budistes posseïen relativament poques terres i el gros dels seus ingressos els venia dels préstecs a interès. Les rendes procedents de les terres monàstiques s'aprofitaven per a establir empreses comercials i industrials: molins hidràulics que molien blat pel monestir i en molien de més per vendre'l; premses d'oli (de llavor de cànem), imprescindible pel menjar i pel culte; hosteleries annexes als monestirs. De fet, és en els monestirs budistes on es va fer la primera acumulació capitalista de la Xina.

7. La Corea dels Tres Regnes i el Japó Kofun

A principis del segle IV dC. les lluites internes dels estats xinesos, que es trobaven en ple període de desunió, van debilitar la presència xinesa a Corea, on estaven sorgint multitud de petits estats nadius. Alguns d'aquests, que fins i tot van enviar diverses delegacions al nou regne dels Jin Occidentals entre finals del segle III i l'any 313 dC., van acabar finalment amb les colònies xineses de Lelang i Taifang i van agrupar-se en tres estats ben definits: els **Tres Regnes** (300-668 dC.) –com la història coreana els denomina– són ja clarament regnes autòctons, malgrat tenir un grau notable d'influència xinesa.

La història tradicional assigna a la fundació dels Regnes unes dates molt més llunyanes -57 aC. per Silla (新羅), 37 aC. per Koguryo (高句麗), 18 aC. per Paekche (百濟) i 42 dC per Kaya (加耶)- ja que considera que la seva consolidació era de molt anterior a la caiguda de la colònia xinesa de Lelang. De fet, les dues cronologies són compatibles, ja que tant Lelang com els Tres Regnes coreans tenien una implantació territorial tènue en els primers segles de la nostra era. 🗨️

Des de finals del segle IV fins la segona meitat del segle VII, Corea va quedar doncs dividida en Tres Regnes, una denominació que ja busca en sí mateixa una imitació del període dels Tres Regnes que hi havia hagut a Xina a finals del segle III dC.

Mural Koguryo

El més important d'ells, el de **Koguryo**, es va començar a articular al segle I aC. a partir d'un nucli de pobles tungús de Manxúria, els puyos que estaven establerts al nord del riu Yalu, on havien fundat un estat que imitava en tot el possible l'estat xinès, l'únic model que hi havia en aquella zona. Un grup

de cinc tribus d'aquests puyo es va anar consolidant entorn del riu Yalu, amenaçant de forma cada cop més sistemàtica la colònia xinesa de Lelang i les riques terres del sud de Manxúria. Malgrat les expedicions punitives que els diferents regnes xinesos van llençar contra les petites ciutats Koguryo del riu Yalu -i que sovint es van saldar amb desenes de milers de captius Koguryo-, Koguryo va aconseguir acabar amb Lelang. A partir d'aquest moment es va anar convertint en un estat cada cop més poderós que ocupava el buit deixat pel desintegrat imperi xinès a Corea i Manxúria. El gruix del poble puyo va acabar sent engolit en part per Koguryo i en part pels xianbei que s'estaven estenent pel nord de la Xina. ❗

La resta de Corea seguia habitada per prop d'un centenar de tribus *Han* agrupades en tres grans grups: els mahan a l'oest, els chinhan a l'est i els pyonhan a la costa del sud. Al segle IV va sorgir un nou estat que recobria la zona dels mahan i que ocupava el buit deixat per l'antiga guarnició xinesa de Taifang: va ser el de **Paekche**, possiblement fundat per algunes tribus puyo; la mateixa situació es va reproduir poc temps després amb la zona dels chinhan, on un altre grup de tribus puyo hi van fundar l'estat de **Silla**.

Al sud, els pyonhan, que al igual que els pobles yue del sud-est de la Xina tatuaven els seus cossos, van formar una coalició coneguda amb el nom de "**Kaya**", centrada en la ciutat actual de Pusan. Kaya no va trigar en estar estretament relacionada, tant des del punt de vista demogràfic com polític amb el Japó Yamato, que hi va fundar fins i tot la colònia de Mimana. L'any 532 Kaya va ser finalment absorbida per Silla.

Koguryo es va desenvolupar sota una influència notòria del model xinès: l'any 372 es va construir la primera universitat per ensenyar-hi els clàssics confucians, també el 372 el budisme va ser introduït oficialment a Koguryo per uns monjos enviats pels Jin Occidentals, i Koguryo va promulgar un codi de lleis que seguia estrictament el model xinès. El govern de Koguryo mantenia un considerable aparell burocràtic-administratiu alimentat amb les taxes agrícoles i es va omplir de guarnicions militars per a controlar el territori: en molts aspectes semblava una més de les dinasties bàrbares que en aquest moment es repartien el nord de la Xina.

La sinització i riquesa de la seva aristocràcia queda palesa en les magnífiques pintures que adornen les tombes de reis i nobles entorn de Kungnae (l'actual ciutat xinesa de Ji'an a Manxúria) i de Pyongyang.

La culminació del poder de Koguryo va arribar a principis del segle V, amb el seu rei Kwanggaeto (391-413). Pel nord, va ampliar el poder de Koguryo fins la línia del riu Liao, ocupant les actuals províncies xineses de Liaodong i Jilin

i convertint-se en un malson per les dinasties xineses que també buscaven expandir-se cap al sud de Manxúria. Quan els tuoba van fundar el poderós regne dels Wei del Nord i van frustrar les seves ànsies d'expansió cap al Liaoning, Kwanggaeto va començar a pressionar els altres regnes que hi havia al sud de la península de Corea, va atacar Paekche i es va enfrontar amb els japonesos Wa.

En els vint anys que va estar en el poder, aquest jove rei (va accedir al tron als 18 anys i va morir als 39), va convertir Koguryo en un poder imponent: les seves gestes van quedar escrites sobre una enorme estela inscrita situada sobre la seva tomba al marge dret del riu Yalu, on ara hi ha la ciutat xinesa de Ji'an, que narra amb 1800 caràcters la conquesta de 54 ciutats emmurallades i de 1.400 ciutats o poblats.

En la seva època, Koguryo, que ja era el més sinitzat dels Tres Regnes, va accentuar encara més aquesta tendència amb el trasllat de la capital des de Kungnae sobre el riu Yalu cap a Pyongyang, on hi havia hagut la colònia xinesa de Lelang. El regne de Koguryo, que des de mitjans del segle IV dC. mantenia relacions tributàries amb els regnes xinesos que anaven ocupant successivament la Xina del nord, va fer el mateix a partir del segle V amb les dinasties successives de la Xina del Sud.

El regne de Paekche va ser fundat per un grup de tribus puyo en el territori ocupat per les tribus coreanes mahan. Amb el seu centre on ara s'alça el Seül modern, aviat van aconseguir imposar-se sobre la munió de petits estats de la zona. Al igual que Koguryo, Paekche va establir relacions tributàries amb els regnes xinesos, en especial amb els Jin Orientals, però a diferència del seu veí del nord ho va fer per mar. Fruit d'aquestes relacions, el budisme es va introduir a Paekche l'any 384, quan un monjo xinès va tornar amb la delegació tributària coreana cap a Paekche: al llarg dels segles V, l'aliança de Paekche amb els tuoba Wei va augmentar encara més la influència budista.

La rivalitat de Paekche i Koguryo, que havia quedat ja palesa en les ambicions de Kwanggaeto sobre el regne del sud, va tenir una influència clara sobre el Japó, ja que Paekche es va aliar amb els japonesos per poder fer front a Koguryo i a canvi els va enviar tota mena d'escriptures, icones i monjos budistes. En la mateixa època, els chinhan, que estaven profundament influïts per Koguryo, van fundar l'estat de Silla al sud-est de la península: la influència del model xinès era tan important que l'any 381 ja van enviar una ambaixada a la Xina del nord. !

Però l'expansió de Koguryo i la consolidació de Paekche no va trigar a enfrontar aquests dos regnes que des del 369 i durant 300 anys van estar en guerra contínua. Paekche, més rica però més dèbil i mal organitzada va involucrar en aquestes lluites a Silla i als japonesos. Per altra banda, les dinasties xineses del sud cultivaven assíduament les relacions amb Paekche per tal de contrarestar l'amenaça procedent de les dinasties del nord i una poderosa

L'estela dedicada al rei Kwanggaeto, erigida l'any 414

Els Tres Regnes i la federació de Kaya

influència xinesa es feia sentir en tots els àmbits del regne. Va ser sobretot des de Paekche que la influència xinesa es va introduir al Japó.

Al Japó, el període Yayoi va anar evolucionant cap a una estratificació social cada cop més marcada: el símbol més vistós del nou període seran les seves immenses tombes quadrades, rodones o en forma de forat de pany, recobertes per túmuls de terra, les *kofun* (古墳), que donen nom al període i que indiquen ja una capacitat molt notable de mobilització de la mà d'obra: tot i que no tots tenen les dimensions imponents del rei Nintoku a Osaka, la seva proliferació -n'hi ha 150.000 a l'arxipèlag-, indica tant la difusió d'unes pautes socio-culturals que tenen el seu epicentre a la regió d'Osaka i Kyoto com la multiplicació dels centres de poder.

Els túmuls funeraris, que es construiran essencialment entre el segle III i VI, desapareixeran al segle VI, quan el budisme modifiqui de forma substancial els ritus funeraris. Dins del túmuls es troba una ceràmica grisosa que contenia les ofrenes i al damunt i al costat dels túmuls s'hi col·locaven les figuretes de ceràmica rogenca denominades *haniwa* (埴輪).

L'evolució dels túmuls permet també entendre els canvis introduïts al Japó entre els segles IV i VI: després d'un primer període del segle IV en què a les tombes hi predominen objectes màgics, agrícoles i rituals, i els lligams amb els pobles yue i els del sud-est asiàtic hi són ben evidents, hi ha un canvi radical al segle V, en el qual els túmuls evidencien una societat molt més aristocràtica i guerrera amb lligams amb el nord-est d'Àsia. Aquests canvis apunten a una gran entrada de cavalls i cavallers procedents de Corea que haurien arribat a les illes al llarg del segle V. 🗨️

Haniwa, figura de ceràmica japonesa del període Kofun

Lluny d'estar aïllat, el Japó Kofun mantenia **contactes marítims continuats**, no només amb Corea sinó també amb diversos regnes xinesos, on van arribar successives ambaixades dels petits regnes Wa. A través dels contactes amb Corea -que troben la seva manifestació més important en la presència d'una colònia japonesa, la de Mimana, al sud de Japó, en el petit estat de Kaya-, al segle VI es van introduir al Japó tota una sèrie d'estrils agrícoles, com l'arada i els instruments de ferro, que apunten a una agricultura de secà a les muntanyes. 🗨️

Aquesta articulació creixent de l'estat Kofun cristal·litzaria a mitjans del segle VI a la regió de Nara on apareixeria l'estat Yamato.

Resum

Amb la caiguda de la dinastia Han l'estat xinès entra en una etapa de plena decadència, que es veu acompanyada per la ruïna de l'economia i la fragmentació de l'imperi. Com a conseqüència d'aquesta ruptura, el món xinès es fragmentarà en una constel·lació de petits regnes que s'organitzaran sobre la base d'exèrcits locals (formats tant per xinesos com per bàrbars) per a mantenir el control sobre el territori que dominen. Entre el 220 i el 280 dC. cal destacar l'existència dels Tres Regnes, el de Wei al nord, Shu al Sichuan i Wu al sud. La caiguda dels Tres Regnes vindrà de mans d'una de les famílies nobles vinculada a l'estament militar dels Wei, la família Sima que serà capaç d'annexionar-se els altres dos regnes i fundar una nova dinastia, la dels Jin Orientals (263-316).

El regnat dels Jin Occidentals va significar un breu període de reunificació que molt aviat es va fragmentar donant pas a un nou període caracteritzat per la multiplicació dels regnes, l'anomenat Període de Desunió (316-581) en el qual el nord i el sud de la Xina van seguir camins ben diferents. Al nord, hi haurà una proliferació de petits estats controlats per poblacions no xineses que rebran el nom dels Setze Regnes dels Cinc Bàrbars (els historiadors l'han denominat així fent referència a les cinc ètnies més importants del moment: els xiongnu, jie, xianbei, qiang i di). Al sud, hi haurà una successió de diferents dinasties creades per famílies aristocràtiques (els Jin Orientals, els Song del Sud, els Qi del Sud, els Liang i els Chen).

D'entre tots els regnes del nord que se succeeixen al llarg del segle IV, un d'ells serà capaç de constituir-se en un gran regne: el des Qin Anteriors (351-394), que va aconseguir reunificar el món xinès durant mig segle. Pel que fa el sud, en aquest període apareixerà el regne dels Jin Orientals, amb capital a Nanjing, que abraçava el territori de la vall del Yangzi i del Sichuan.

Pel que fa el segle següent, el V dC., aquest veurà aparèixer la dinastia dels Wei del Nord, mentre que a la Xina del sud hi haurà una successió de sis dinasties que, a diferència del nord, no es traduiran en una fragmentació del territori.

El budisme arribarà al món xinès durant el període dels Han Posteriors, i tant el primer temple com la primera comunitat budista pertanyen al segle I dC. El budisme impregnarà tots els àmbits del món xinès i els festivals i monestirs budistes seran cada vegada més importants. A partir dels Han, la Xina viurà una època d'un gran fervor religiós centrat en el budisme.

L'agitat segle IV xinès, ple de lluites internes que enfrontaran els diferents estats xinesos, debilitarà la presència xinesa a Corea on els regnes nadius, des-

prés d'haver-se desfet de les colònies xineses a Corea (Lelang i Taifang), es van agrupar en tres estats ben definits: els anomenats Tres Regnes, totalment autòctons tot i que amb una influència xinesa marcada, i que s'estendran des del segle IV fins la segona meitat del segle VII. El més important d'aquests regnes serà el de Koguryo. Al Japó, implicat indirectament en les lluites internes dels regnes coreans, començarà a cristal·litzar una incipient estructuració social que anuncia la instauració immediatament posterior d'un estat amb implantació real sobre tot el seu territori.

Bibliografia

Bechert. Heirtz. & Gombrich. Richard (1991). *The world of Buddhism*. London: Thames and Hudson.

Ch'en. Kenneth Kuan Sheng (1973). *The Chinese Transformation of Buddhism*. Princeton: Princeton University Press.

Eberhard. W. (1965). *Conquerors and Rulers*. Brill. Leiden.

Graff. Daniel A. (2002). *Medieval Chinese Warfare*. Londres. Routledge.

Ledyard. Gari (1975). "Gallop along with the horseriders: looking for the founders of Japan". *Journal of Japanese Studies* (1.2).

Zürcher. E. (1959). *The Buddhist conquest of China*. Brill. Leiden.

